

* PRÁVNÍ REŽIM OCHRANY OVZDUŠÍ

Ilona Jančářová
Jaro 2019

* III. OCHRANA KLIMATICKÉHO SYSTEMU ZEMĚ

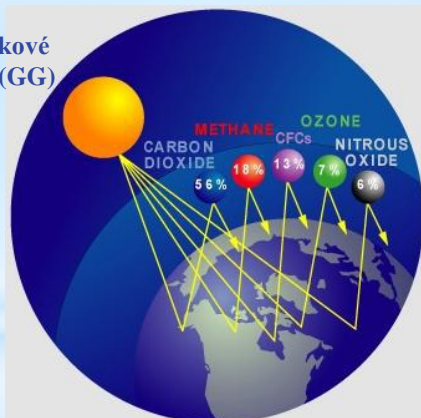
Donald Trump On climate change

On November 6, 2012, Donald Trump tweeted: "The concept of global warming was created by and for the Chinese in order to make U.S. manufacturing non-competitive."

On October 19, 2015, he then tweeted: "It's really cold outside, they are calling it a major freeze, weeks ahead of normal. Man, we could use a big fat dose of global warming!"

Skleníkové Plyny (GG)

* Rámcová úmluva o změně klimatu 1992
(80/2005 SbMS)

* Kjótský Protokol 1997 (81/2005 SbMS)

* Globální klimatická dohoda (Paříž 2015)

* OCHRANA KLIMATU - PRAMENY

*Směrnice 2003/87/ES o vytvoření systému obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství, ve znění novel

*Nařízení č. 389/2013 o vytvoření registru Unie podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES, rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 280/2004/ES a č. 406/2009 a o zrušení nařízení Komise (EU) č. 920/2010 a č. 1193/2011

* OCHRANA KLIMATU - PRAMENY

❖ Nařízení Komise (EU) č. 601/2012 o monitorování a vykazování emisí skleníkových plynů podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES

❖ zrušeno nařízením 2018/2066(EU) od r.2020

❖ Nařízení Komise (EU) č. 1031/2010 o harmonogramu, správě a jiných aspektech dražeb povolenek na emise skleníkových plynů

* OCHRANA KLIMATU - PRAMENY

*Směrnice č. 2009/31/ES o geologickém ukládání oxidu uhličitého

*Nařízení č. 517/2014(EU) o fluorovaných skleníkových plynech a o zrušení nařízení (ES) č. 842/2006

* OCHRANA KLIMATU - PRAMENY

*Z.č. 383/2012 Sb., o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů, ve znění č. 257/2014 Sb., ve znění ... 183/2017 Sb.

*Z.č. 85/2012 Sb., o ukládání oxidu uhličitého do přírodních horninových struktur, ve znění č. 193/2016 Sb., ve znění ... 183/2017 Sb.

* OCHRANA KLIMATU - PRAMENY

Cíl: stabilizace koncentrací skleníkových plynů v atmosféře na takové úrovni, která by zabránila změně klimatu

Nástroje: národní soupisy zdrojů skleníkových plynů a jejich propadů
národní akční programy

Závazky: podpora a rozvoj ekosystémů a propadů GG
podpora technologií k redukcí emisí
monitoring, výzkum, výměna info

* ÚMLUVA O ZMĚNĚ KLIMATU (Rio de Janeiro 1992)

Protokol 1997 Kyoto

*Kvantitativní cíle pro redukce emisí skleníkových plynů včetně jejich propadů

*Závazek smluvních stran uvedených v příloze I k dosažení redukčních cílů a harmonogram plnění závazku

*Odchylné závazky (ČR - 8% redukce koncentrací během období 2008 - 2012 ve srovnání s rokem 1990)

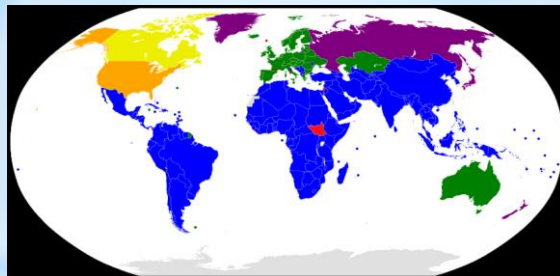
*Závazky k redukcí emisí pokrývají 6 skleníkových plynů (CO₂, NO_x, methane, hydrofluorocarbons, perfluorocarbons and sulphur hexafluoride)

* ÚMLUVA O ZMĚNĚ KLIMATU (Rio de Janeiro 1992)

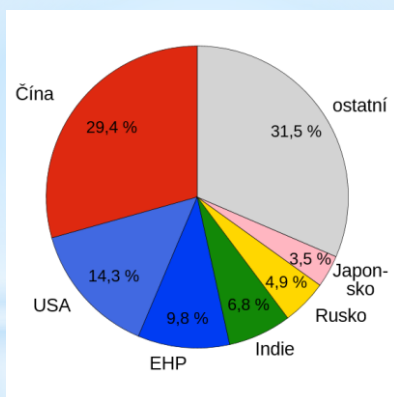
Kyotský protokol → Doha Amendment 2012:

- * Nové závazky pro členy uvedené v příloze č. I pro druhé období (2013 - 2020)
- * Revidovaný seznam skleníkových plynů
- * Dodatky k několika ustanovením Protokolu
- * Změny tvorby Adaptačního fondu

* ÚMLUVA O ZMĚNĚ KLIMATU
(Rio de Janeiro 1992)

KYOTO PROTOKOL
AND DOHA AMENDMENT

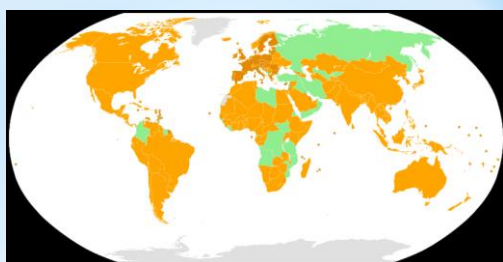

COP 21 - konference smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu

- * uzavření nové globální klimatické dohody
- * nové závazky po ukončení platnosti Kjótského protokolu v roce 2020
- * národní závazky ke snížení emisí na základě dobrovolných návrhů

* KLIMATICKÁ KONFERENCE V
PAŘÍŽI 2015

KLIMATICKÁ KONFERENCE V PAŘÍŽI 2015

Parties to the Paris Agreement

parties (USA do 2020)

Signatories

Parties also covered by European Union ratification

- * 1992: Stabilizace koncentrací skleníkových plynů v atmosféře na takové úrovni, která by zabránila změně klimatu
- * 2015: Během 2. poloviny století dosažení rovnováhy mezi vypouštěnými emisemi skleníkových plynů a emisemi přirozeně pohlcovanými v přírodě tak, aby výsledné emise byly nulové
- * 2020: Udržení nárůstu průměrné globální pod hranicí 2 °C oproti předindustriální úrovni.

* CÍL MEZINÁRODNĚ
PRÁVNÍ REGULACE

Cíle do roku 2020:

- * 20 % redukce emisí skleníkových plynů (oproti 1990)
- * 20 % energie z obnovitelných zdrojů
- * 20 % zvýšení energetické účinnosti

Cíle do roku 2030

- * Min. 40 % redukce emisí skleníkových plynů (oproti 1990)
- * Min. 27 % energie z obnovitelných zdrojů
- * Min. 27 % zvýšení energetické účinnosti

Dlouhodobý cíl:

- * Do 2050 -80 redukce až 90 % emisí oproti 1990 -závazek rozvinutých zemí

* CÍLE EU

Prevence:

1. Regulace/omezování emisí skleníkových plynů
2. Regulace využití území a zachování lesa
3. Omezení výroby, používání a kontrola nakládání s fluorovanými skleníkovými plyny
4. Podpora výroby energie z alternativních zdrojů (OZE)
5. Zvyšování účinnosti využití energie (BAT)
6. Snižování energetické náročnosti budov a jiné požadavky na šetření energií
7. Ukládání CO₂ do přírodních horninových struktur

* CESTY K NAPLNĚNÍ CÍLŮ

Adaptace:

1. mitigační opatření
2. vytvoření adaptačního fondu/příspěvky

Ochrana lidských práv

* DALŠÍ FORMY BOJE SE ZMĚNOU KLIMATU

* NÁSTROJE PRÁVNÍ REGULACE EMISÍ GG

Z.č. 383/2012 Sb., o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů...183/2017:

- a) jednotky přiděleného množství
- b) povolení k vypouštění emisí skleníkových plynů
- c) ekonomický nástroj - povolenky
- d) rejstřík obchodování s povolenkami
- e) povinnosti subjektů
- f) jednotky snížení emisí a jednotky ověřeného snížení emisí z projektových činností
- g) regulace F-plynů
- i) evidence (Národní inventarizační systém)
- j) sankce (zrušení povolení, pokuty)

* majetková hodnota odpovídající oprávnění ČR vypustit do ovzduší ekvivalent 1 tuny CO₂

* jsou majetkem ČR, hospodaří s nimi MŽP

* jednotky přiděleného množství emisí, které ČR nevyužije ke splnění svého závazku z Kjótského protokolu, může MŽP prodat v rámci mezinárodního emisního obchodování nebo využít na podporu společných projektů

* eviduje je správce rejstříku; prostředky z prodeje jsou příjmem SFŽP a jsou účelově vázány

* Jednotky přiděleného množství

* Vztahuje se na:

* Provozovatele vybraných zařízení (zdroje v Příloze 1)

* Provozovatele letadel

* Vydává je MŽP, přechází na pr. nástupce

* Podmínkou je dostatečné materiální, technické a organizační vybavení ke zjišťování a vykazování emisí

* Povolení k vypouštění emisí skleníkových plynů

- *Množství, které bude přiděleno jednotlivým znečišťovatelům
- *Celkové množství povolenek
- *Množství povolenek, které se vyhrazuje pro nové provozovatele
- *Provozovatel je oprávněn emise skleníkových plynů vypouštět v takovém množství, které má pokryto volně obchodovatelnými povolenkami
- *Právní povaha povolenky

* Povolenky k vypouštění GG

- *Povinnost provozovatele požádat správce rejstříku o zřízení účtu
- *Správce rejstříku vydá provozovateli zařízení bezplatné povolenky na základě rozhodnutí MŽP o jejich přidělení, zbývající část povolenek se vydraží
- *Povolenky lze převádět na jinou osobu, v případě zániku nebo smrti majitele přecházejí na právního nástupce

* Rejstřík obchodování s povolenkami

- *Provozovat zařízení na základě povolení
- *Zjišťovat a vykazovat množství emisí GG ze zařízení a zajistit jejich ověření autorizovanou osobou - údaje musí být nezávisle ověřeny
- *Vyřadit z obchodování povolenky odpovídající množství emisí vypuštěných ze zařízení v předchozím roce

* Povinnosti subjektů

- *Odpovídají právu provozovatele zařízení vypustit do ovzduší ekvivalent tuny oxidu uhličitého
- *Jsou projevem propojení systému:
 - *Obchodování s emisemi
 - *Mechanismů čistého rozvoje a společných projektů

* Jednotky snížení emisí a jednotky ověřeného snížení emisí

- *Sektor mimo EU ETS se řídí dle tzv. „Effort Sharing Decision“ (ESD)
- *ČR je povinna do roku 2020 snížit emise v rámci ESD o 9% proti emisím v roce 2005.
- *EU MS si mohou zvolit způsob, jak dosáhnou své redukční cíle v rámci ESD :
 - *Mohou si uložit či převést své přebytky na jiný členský stát či vypůjčit si kredity od jiných států. (Arts. 3.3 a 3.4 ESD)
 - *Mohou používat i mezinárodní kredity z projektů na redukci emisí v rozvojových zemích (Clean Development Mechanism - CDM) anebo z projektů na redukci skleníkových plynů mezi rozvinutými zeměmi (Joint Implementation Projects) (Art. 5 ESD)

* Effort Sharing (Non-ETS)

* Změna klimatu a ochrana lidských práv

- *Má stát povinnost přijímat opatření k odvrácení hrozby klimatických změn?
- *Jsou projevy klimatických změn porušením
 - práva na příznivé životní prostředí?
 - práva na život a zdraví?

*Klimaatzaak - NGO založená v listopadu 2014; jejím cílem je ochrana současných a budoucích generací před klimatickými změnami a ztrátou biodiverzity

*Dopis federální vládě a vládám Walonie, Flander a Bruselu (ministrům životního prostředí) ze dne 1.12.2014

* „KLIMATICKÉ“ ŽALOBY

*Urgenda (NGO) → civilně právní žaloba proti státu (Nizozemí)

*Rechtbank den Haag → rozsudek

* (C/09/456689) ze dne 24.6.2015 a ze dne 9.10.2018 (The Hague Court of Appeal)

Při realizaci současné politiky Nizozemí dosáhne do roku 2020 nejvýše 17% redukce emisí GG, což je pod úrovní 25-40% redukcí požadovaných od rozvinutých zemí, jež jsou na základě vědeckých poznatků nezbytné k tomu, aby průměrná teplota se nezvýšila o více než 2°C

* „KLIMATICKÉ“ ŽALOBY

Rozhodnutí:

*Stát jednal protiprávně a porušil svou „duty of care“

*Stát musí poskytovat ochranu;

* musí přispět víc (než 17% redukcí) k odvrácení bezprostřední hrozby způsobené změnou klimatu vzhledem k jeho povinnosti chránit a zlepšovat životní prostředí

* je odpovědný za účinné omezování holandských emisí, přičemž náklady na potřebná opatření nejsou nepřijatelně vysoké

* nesmí se skrývat za argumentem, že řešení problému nezávisí jen na úsilí Nizozemí; jakékoliv redukce jsou potřebné

* „KLIMATICKÉ“ ŽALOBY

The Hague Court of Appeal (76):

*All of the above leads to the conclusion that the State is acting unlawfully (because in contravention of the duty of care under Articles 2 and 8 ECHR) by failing to pursue a more ambitious reduction as of end-2020, and that the State should reduce emissions by at least 25% by end-2020.

* „KLIMATICKÉ“ ŽALOBY

*Veřejnoprávní žaloby proti státu

*Soukromoprávní žaloby proti společnostem podnikajícím v energetice (Exxon apod.)

*Soukromoprávní žaloba proti státu

*Žaloby na porušení ústavního práva na život, svobodu a majetek

* „KLIMATICKÉ“ ŽALOBY

* HROZBY ZPŮSOBENÉ ZMĚNOU KLIMATU

*tání ledovců, zvýšení hladiny světových oceánů, změny v mořských proudech spolu se změnami počasí představující častý výskyt prudkých vichřic, povodní a naopak rozšiřování epizod a oblastí sucha, zvýšený nedostatek vody, snižování biologické rozmanitosti hromadný exodus národů, jež v důsledku zvýšení hladiny oceánů pozbyly své místo k životu

*jedná se o porušování práva na příznivé životní prostředí dle české právní úpravy?

* má stát povinnost přijímat opatření k odvrácení hrozby i podle české právní úpravy?

* ZMĚNA KLIMATU A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

- * Čl. 35 LZPS
- * Čl. 41(1) LZPS
- * Čl. 7 ÚSTAVY
- * PREAMBULE

* § 81(2) NOZ

* ESLP

- * Úmluva směřuje k ochraně individuálních lidských práv a nikoliv k ochraně životního prostředí jako takového
- * soud není povolán k tomu určovat, jaká opatření jsou k ochraně životního prostředí nezbytná

*

ZMĚNA KLIMATU A OCHRANA ŽIVOTA

- * Ochrana života a zdraví (čl. 6 a čl. 31 LZPS)
- * Ochrana životů a zdraví a majetkových hodnot je součástí základní povinnosti státu podle čl. 1 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky

- * Bezprostřední ochrana životů a zdraví obyvatel v rámci krizového řízení
- * Právo a majetkoprávní následky projevů klimatických změn

- * Veřejná moc je vázána základními právy
- * Základní práva zavazují zákonodárce i při tvorbě právních norem

- * povinnost konat - ale co?
 - mitigační/preventivní opatření
 - adaptační opatření

* POVINNOST STÁTU KONAT

- * Právo na příznivé životní prostředí nechrání stav životního prostředí jako takového, ale jen jeho příznivost z antropocentrického pohledu.

- * Právo na příznivé životní prostředí a základní lidské právo na život a zdraví jsou v rámci ochrany před klimatickými změnami propojeny.

- * Pozitivní povinnost státu konat zde existuje, ale konkrétní přístup k řešení globálního oteplování nelze vynutit.

- * Kolize s jinými chráněnými zájmy i vnitřní kolize v rámci práva na příznivé životní prostředí.

* KLIMATICKÉ ŽALOBY